

βάρδια

Παρασκευή, 10 Μαρτίου 2017

4:21 μμ

βάρδια

(η) (χωρ. γεν. πληθ.1

1. κάθε μία από τις ομάδες εργατών ή υπαλλήλων που εναλλάσσεται με άλλες για την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου: ζητήθηκαν ευθύνες από τη νυχτερινή βάρδια για το ατύχημα || η πρωινή βάρδια έθεσε σε λειτουργία τις γεννήτριες

2. (συνεκδ.) η χρονική διάρκεια κατά την οποία η παραπάνω ομάδα ή ένα πρόσωπο είναι επιφορτισμένα με συγκεκριμένο καθήκον: έχω τρεις ώρες βάρδια || ορ λίγο τελειώνει η βάρδια μου

3. η φρούρηση χώρου· φρ (α) κάνω / είμαι βάρδια

(i) είμαι σκοπός, φυλάσσω

(ii) βρίσκομαι σε υπηρεσία

4.

(ειδικότ.) ναυτ

(α) το σύνολο των ωρών κατά τις οποίες εκτελούνται

υπηρεσίες σε πλοίο ΣΥΝΩΝΥΜΟ φυλακή

(β) (συνεκδ.) η διαίρεση των εργαζομένων σε πλοίο ανάλογα με τις ώρες υπηρεσίας: *έφυγε η μία βάρδια κινήθη η άλλη || η πρώτη ! Τελευταία βαρδια]| στη γέφυρα έκαναν βάρδια ένας αξιωματικός και δύο ναύτες*

(γ) (λαϊκ) **σκάντζα βάρδια** η αλλαγή βάρδιας (υπηρεσίας ή σκοπιάς) πάνω σε πλοίο

ΕΤΥΜ, μεσν.. αρχική σημ «φρουρά», < βεν vardia < αρχ γερμ warda

(πβ. γερμ. Warte «σκοπιά»)

Παραγωγή

βάρδια κόστα

Ακτοφυλακή. Κόστα =ακτή πχ. Κόστα ρικα πλουσια ακτη.

βάρδα

επιφών (λαϊκ.) πρόσεξε, φυλάξου βάρδα από όσους σου κάνουν τον φίλο!

ΕΤΥΜ < βεν. varda. προστ. τού ρήματος vardar (βλ. κ. βάρδια)].

βαρδιάνος (ο) ναυτ (λαϊκ.) ο σκοπός, ο φρουρός.

ΕΤΥΜ. < βεν. vardiano < vardia «βάρδια» (βλ.λ.)Ι.

171.346

Βαρδαρης ονομαζεται και ο Αξιός (από το αρ. ουσ. αξος =δασος πβ. Ναξος) ποταμος αλλά και ο ανεμος που φυσα από τη διευθση της φορας του ποταμου (ΒΑ).

Το όνομα Βαρδάρης είναι μεσαιωνικό και προέρχεται από τη μογγολική φυλή των Βαρδάρων (φυλάκων) , που μετά από επιδρομές, κατά τον 7ο αιώνα, συνθηκολόγησε με τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου (Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας) και έτσι εγκαταστάθηκε στην κοιλάδα του Αξιού καλλιεργώντας εδάφη που της παραχωρήθηκαν. Οι Βαρδάροι αφομοιώθηκαν γρήγορα από τους ντόπιους Ελληνικούς πληθυσμούς και εξαφανίστηκαν από την ιστορία. Το όνομα Βαρδάρης για τον Αξιό

όμως, έμεινε ως και σήμερα.

Κατά κάποιους, το όνομα βαρδάρης, είναι παλαιότερο και προέρχεται απο το ρήμα βαρβαρίζω(=προκαλώ θόρυβο), εξ' αιτίας της θορυβώδους ροής του ποταμού. Τέλος κάποιιοι προσδίδουν στο όνομα βαρδάρης τουρκική ή μογγολική προέλευση απο την τουρκομογγολική λέξη vardar (= μέγας ποταμός). Σύμφωνα με αυτή την εκδοχή, οι Βάρδαροι πήραν το όνομά τους από τον "μέγας ποταμό" στον οποίον εγκαταστάθηκαν και όχι το αντίστροφο.

Κατά τον εγκυρο Εμμ. Κριαρα δεν λεγοντουσαν Βαρδάροι αλλά Βαρδαριωτες από οπου δυναγεται ότι το τοπωνυμιο Βαρδαρης προυπηρχε.

Βαρδαριώτης ο· Βαρβαριώτης· Παρβαριώτης. Τούρκος εγκατεστημένος κοντά στον ποταμό Βαρδάρη [<τοπων. Βαρδάρης + κατάλ. -ιώτης. Η λ. το 10. αι. (LBG)]

Επιτομή Λεξικού Κριαρά

Συνωνυμα

Φυλακή 4

φύλακή, ή (φυλάσσω)· I. 1. παρακολούθηση ή φύλαξη, παρατήρηση, φύλαγμα, φρούρηση, ιδίως τη νύχτα, **φυλακής μνήσασθε**, συνεχίστε τη φρούρηση και φύλαξη, σε Ομήρ. Ιλ.· ομοίως, **φυλακάς ἔχειν**, στο ίδ.· ὅπως **ἀφανής εἶη ἡ φυλακή**, δεν υπάρχει τίποτα φανερό να φρουρήσω, σε Θουκ.· **φυλακὴν φυλάττειν**, συνεχίζω να φυλάσσω, σε Ξεν.· **τὰς φυλακάς ποιεῖσθαι**, στον ίδ.· **φυλακάς καταστήσασθαι**, τοποθετώ φρουρές, σε Αριστοφ. 2. φρουρός ή φρουρά, λέγεται για ανθρώπους, σε Πλάτ., Ξεν. κ.λπ.· ή τοῦ σώματος φυλακή, φύλαξη του σώματος, σε Δημ.· φρουρά ή φρούριο, σε Ηρόδ.· ή ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακῆ, λέγεται για μοίρα ναυτική, σε Θουκ. 3. λέγεται για τόπο, παρατηρητήριο, θέση, σταθμός, σε Ομήρ. Ιλ., Ξεν. **4. χρησιμοποιείται για χρόνο, μέρος της νύχτας, σε Ηρόδ., Ευρ. κ.λπ.** 5. τόπος εγκλεισμού, δεσμοτήριο, φυλακή, σε Ανθ., Κ.Δ. II. 1. παρατηρητήριο, φύλαξη, τήρηση, συντήρηση, είτε για ασφάλεια είτε για περιορισμό, ἔχειν ἐν φυλακῆ τινα, κρατώ φυλακισμένο ή περιορισμένο (απασχολημένο), σε Ηρόδ.· τὸν τῆς γλώσσης χαρακτῆρα ἐν φυλακῆ ἔχειν, συντηρώ τον ίδιο χαρακτήρα της γλώσσας, στον ίδ.· ομοίως, διὰ φυλακῆς ἔχειν ἡ ποιεῖσθαι τι, σε Θουκ.· επίσης, **φυλακὴν ἔχειν**, = φυλάττεσθαι, προσέχω, αγρυπνώ, περί τινα, σε Ηρόδ.· **ἦσαν ἐν φυλακῆσι**, είχαν μεγάλες προφυλάξεις, στον ίδ. 2. επιτροπεία, σε Αριστ. 3. ασφάλεια, σε Ισοκρ. III. (από Μέσ.), προφύλαξη, σε Πλάτ.

Βαρδιάνος

ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Οι Αιγινήτες στα χρόνια προ Χριστού, συχνά ορμούσαν με πειρατικά καράβια στα παράλια της 'Αττικής και λήστευαν τον Πειραιά και τας 'Αθήνας, που είχε οργανωθεί ειδικό σώμα από **βαρδιάνους** νέους, πού φρουρούσαν, Έτοιμοι να αποτρέψουν κάθε πειρατική απόβαση.

1109 ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ - ΟΙ ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Βάρδια 9294.229 [254]

GUARDIA, s. f. *Quarto*. QUART. *THE SEA WATCH*.
V. *Quarto*.

Guardia. GARDE. *THE ANCHOR WATCH*. È il servizio che fanno in giro di ruolo, sopra una nave ch' è all' ancora, l' equipaggio e gli ufficiali, per vegliare alla sua sicurezza e fare le operazioni occorrenti: questa guardia non si cambia se non che ogni ventiquattr' ore. Essa si distingue dal servizio che si fa quando la nave è alla vela, mentre allora si cambia di quattro in quattro ore, o di sei in sei, che si chiama *quarto*. V. *Quarto*.

Ufficiale di guardia. OFFICIER DE GARDE. *THE COMMANDING OFFICER OF THE ANCHOR WATCH*. Ufficiale che presiede al servizio della guardia della nave all' ancora.

Guardia. GARDE. Si dice un pezzo di legno corto, chiamato anche fodera, che si mette in qualche parte debole d' una costruzione per rinforzare un pezzo di legno viziato che si scopra nel raddobbo d' una vecchia nave.

Screen clipping taken: 26/4/2012 3:36 μμ

ΣΥΝΩΝΥΜΑ

Φυλακή

Αἱ φυλακαί, ἐξ ἄλλου, διεδέχοντο ἕνδον ἀλλήλας μετὰ μονοτόνου ὑπαμοιβῆς. Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Αὐτοκρατορικῶν Πλοῦτων τὸ ἡμερονύκτιον ἐλογίζετο πρὸς 7 **Καιρούς**, ἐκ 3^ω 25^λ περίπου ἐκάστου· τόσας δὲ διαιρέσεις ἔφερε καὶ ἡ ὑαλίνη καλύπτρα τοῦ ἐντὸς τοῦ πηδάλιου κρεμαμένου πρόστοιχα ὠρογνώμονος, μετὰ διαμέσων χαργῶν τῶν **Ἡμωρίων**. Καὶ διεστέλλετο οὕτως ἡ ναυφυλακὴ εἰς **Καιρόν** τινα τοῦ ἀπ' ἀνατολῆς ἕως δύσεως τοῦ Ἡλίου θεωρουμένου **Ἡμεροδουλίου**, καὶ εἰς τοῦ κατὰ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον κοπιώδους **Νυκτερίου** τὴν ἀλλαγὴν δ' ἐφώνει ὁ ἐκάστοτε ἀξιωματικὸς ἐπὶ τῆς φυλακῆς — ὁ δὲ τιτλοφορούμενος **Κυβερνήτης τῶν αὐχένων**.

Πβλ. Από φυλακῆς πρῶιας ἕως νυκτὸς ἐλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον

Ο καιρός = βάρδια ἐξηγεῖ τις φράσεις κατάρες καὶ ευχές : **τον κακό σου τον καιρό**, καλή βάρδια. Ο καιρός (οι κλιματολογικὲς, οἱ καιρικὲς συνθήκες) δὲν εἶναι ιδιωτικὸς, ἰσχύει γιὰ ὅλους. Ὅταν λέμε τον κακό **σου** τον καιρό, ἐννοοῦμε νὰ ἐκτελέσεις τὴν [πιο] κακία σου βάρδια (δηλαδὴ με δυσκολίες καὶ προβλήματα).

Τὴν ἴδια περίπου ἀντίληψη ἔχουμε ὅταν λέμε "στον καιρό μου ..." δηλ. τὴν εποχὴ που ἐγὼ ἤμουν νέος, διευθυντής, στρατιώτης, υπεύθυνος κλπ.

Τραγουδία

Βάρδια πλάι σε κάβο φαλακρό
κι ο Σταυρός του Νότου με τα στράλια
Κομπολόι κρατᾶς ἀπὸ κοράλλια

κι άκοπο μασάς καφέ πικρό
Νίκος Καββαδίας, Σταυρός του Νότου

Ο Γουίλι ο μαύρος θερμαστής από το Τζιμπουτί
όταν από τη **βάρδια** του τη βραδινή σχολούσε
στην κάμαρά μου ερχότανε γελώντας να με βρει
κι ώρες πολλές για πράγματα περίεργα μου μιλούσε
Νίκος Καββαδίας, Ένας νέγρος θερμαστής από το Τζιμπουτί

Καθώς αποκοιμήθηκες φύλαγε **βάρδια** ο κάβος.
Σε σπίτι μέσα, ξέχασες προχτές το φυλαχτό.
Γελάς, μα εγώ σε πούλησα στο Rio για δυο centavos
κι απέ σε ξαναγόρασα ακριβά στη Βηρυτό.
Νίκος Καββαδίας, Yara yara

Οι ναυτικοί στα φορτηγά πάντα μια γάτα τρέφουν,
που τη λατρεύουνε, χωρίς να ξέρουν το γιατί,
κι αυτή, σαν απ' τη **βάρδια** τους σχολάνε κουρασμένοι,
περήφανη στα πόδια τους θα τρέξει να τριφτεί.
Νίκος Καββαδίας, Οι γάτες των φορτηγών

Ό,τι αγαπούσα αρνήθηκα για το πικρό σου αχείλι
τον τρόπο που δοκίμασα πηδώντας το κατάρτι
το μπούσουλα, τη **βάρδια** μου και την πορεία στο χάρτη,
για ένα δυσεύρετο μικρό θαλασσινό κοχύλι.
Νίκος Καββαδίας, Πικρία

Τοπίο σκωτσέζικο σκυλιά και κυνηγοί,
πύργος με φάντασμα παλιό Johnnie Walker whisky.
Απόψε δυο χαλύβδινοι πρωραίοι πυργίσκοι
προσμένουν Τρίτωνες για **βάρδιας** αλλαγή.
Νίκος Καββαδίας, Θαλάσσια Πανίς

Τα φορτηγά καράβια συλλογίζομαι
που γέρασαν και τώρα λαβωμένα
χωρίς ούτε μια **βάρδια** στο κατάστρωμα
σαπίζουν στ' ακρολίμανα δεμένα.
Κώστας Ουράνης, Τα φορτηγά καράβια συλλογίζομαι

Eight Bells

Στα πλοία του Πολεμικού Ναυτικού, μια καμπάνα χτύπούσε για να ορίσει τις ώρες της **βάρδιας**. Κάθε **βάρδια** έχει διάρκεια τέσσαρων ωρών. Μια καμπάνα (ένα κτυπημα του **κουδούνιου**) χτυπούσε κάθε μισή ώρα, δύο καμπάνες μετά από μία ώρα έχει περάσει, οι τρεις καμπάνες μετά από μια ώρα και μισή, κ.ο.κ. Ολοκληρώνοντας μια βάρδια ρολοί χωρίς να αναφέρουν κάποιο περιστατικό φώναζαν "Eight bells and all is well." δηλ. «Οκτώ κουδούνια και όλα είναι καλά.» Η πρακτική της χρησιμοποίησης της καμπάνας πηγάζει από την εποχή των ιστιοφόρων. Οι ναυτικοί δεν μπορούσαν να αντέξουν οικονομικά να έχουν δικά τους ρολόγια. Ένας **Ναυτόπαις** μετρούσε το χρόνο με το **μετζαρόλι**. Κάθε φορά που η άμμος εξαντλείτο γύριζε ανάποδα το μετζαρόλι (**αμμωτό**, κλεψύδρα) και κτυπούσε την καμπάνα ανάλογες φορές.

Pasted from <<http://www.navy.mil/navydata/traditions/html/navyterm.html>>

Βάρδιες στα Αγγλικά

Εκ παραδόσεως, ένα 24ωρο χωρίζεται σε 7 βάρδιες (watches) :

1. Μεσάνυχτα ως 4 π.μ. [0000-0400], the mid-watch;
2. 4 ως 8 π.μ. [0400-0800], morning watch;
3. 8 π.μ. ως μεσημέρι [0800-1200], forenoon watch;
4. Μεσημερι ως 4 π.μ. [1200-1600], afternoon watch;
5. 4 μ.μ. ως 6 μ.μ. [1600-1800] first dog watch;
6. 6 μ.μ. ως 8 μ.μ. [1800-2000], second dog watch;
7. και, 8 μ.μ. ως τα μεσάνυχτα [2000-2400], evening watch.

Στο τέλος καθε ημώριου κτυπούσε η καμπάνα ισάριθμο αριθμό φορές

Pasted from <<http://www.navy.mil/navydata/traditions/html/navyterm.html#watches>>

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Απά στο γλυκοχάραμα σε φίλησε ο πνιγμένος
κι όταν ξυπνήσεις με διπλή καμπάνα θα πνιγείς
Νικ. Καββαδίας Πούσι - - Εσμεράλδα

Φρουρά

Πβλ. αλλαγή φρουράς (και το αλλαγιον)

Φραση: Του εριξαν ένα αλαι ξύλο. Δηλ. μια βάρδια, τον εδερναν επι 4 ωρες.

Αλλάγιον (Βυζ)

ἀλλάγιον, ου, τό, (ἀλλαγὴ) *exchange of prisoners*.
Genes. 63, 19. *Porph.* Cer. 570, 14. *Theoph.*
Cont. 419, 16 Πουῆσαι ἀλλάγιον τῶν κρατου-
μένων αἰχμαλώτων. *Leo Gram.* 282, 17.
(Compare *Petr. Sic.* 1241 B Ἡ δὲ δουλεία
ἡμῶν αἰχμαλώτων ἦν ἰπαλλαγὴ.) — 2. *A di-*
vision or body of troops; guard. *Porph.*
Adm. 126, 16. *Attal.* 149, 21 Τὴν αὐτοῦ (τοῦ
βασιλέως) μοῖραν, τὸ λεγόμενον συνήθως ἀλλά-
γιον. *Pach.* I, 310. II, 407, 19. (Compare
Leo. Tact. 14, 34 Διαρεῖν . . . ἵνα οἱ μὲν

ἵπποῦσιν, οἱ δὲ ἐργηγοῦσιν, καὶ οὕτως ἐναλ-
λάσσοντας ἀλλήλους βυγλεύειν.)

315.115 [132]

Αναφορές

Καί μίαν αἴαν Κερκακην καὶ ἴπισημην ἡμέραν
ἢ **βάρκια*** ἀπουκοιμηθῆκε κή σουλα τάμπελο**βάρκια***,
μπάιννου καὶ εσσω κουφίσασι χιλίων μοδίων χωράφια
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ, ΤΑ ΚΥΠΡΙΑΚΑ - Η ΕΝ ΚΥΠΡΩ ΓΛΩΣΣΑ, 1868 σελ.62

Βάρκια = βάρδια

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Βαρδιάνος στα σπόρκα

Το διηγημα-νουβέλλα του Αλέξανδρου Παπαδαμάντη « Βαρδιάνος στα σπόρκα» (1893)
διηγείται την ιστορία της γρια-Σκεύως, που μεταμφιέζεται σε άντρα και γίνεται

βαρδιάνος (φύλακας) στα σπόρκα (μολυσμένα, επιχόλερα καράβια), προκειμένου να
σώσει το γιό της. Ιστορικός πυρήνας του διηγήματος είναι η χολέρα που έπληξε την
Ευρώπη το 1865 και τα αυστηρά μέτρα προφύλαξης που έλαβε τότε η ελληνική κυβέρνηση.
Το διήγημα ωστόσο δεν αναδίδει οσμή θανάτου.

Φράση

Γνωστη από τον Ψαλμο 140:3-4 η φραση

*Θου κυριε φυλακην τω στοματι μου και θυραν περιοχης περι τα χειλη μου μη
εκκλινης την καρδιαν μου εις λογους πονηριας του προφασιζεσθαι προφασεις εν
αμαρτιας συν ανθρωποις εργαζομενοις ανομιαν και ου μη συνδουασω μετα των
εκλεκτων αυτων*

*βαλε κυριε φρουρα στο στομα μου και όχι βαλε το στομα μου στη φυλακη
(τοτε θα ηταν θου Κυριε φυλακῆ το στομα μου)*